

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет геолого-географічний
Кафедра фізичної географії, природокористування і геоінформаційних
технологій

Силабус курсу

Основи заповідної справи

Обсяг	Загальна кількість: кредитів 3; годин - 90
Семестр, Рік	VI/3
Дні, Час, Місце	за розкладом занять
Викладач (і)	Гижко Лілія Володимирівна, к.г.н., доцент кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій.
Контактний телефон	(0482) 68-78-86, 68-36-32
Е-mail:	physgeo@onu.edu.ua , physgeo_onu@ukr.net
Робоче місце	Кафедра фізичної географії, природокористування та геоінформаційних технологій, каб. №108
Консультації	<i>Очні консультації:</i> 2 години; присутність на кафедрі – вівторок, четвер; консультації за розкладом <i>Онлайн-консультації:</i> Zoom за розкладом:

КОМУНІКАЦІЯ

e-mail: physgeo@onu.edu.ua; physgeo_onu@ukr.net

телефон: (0482) 68-78-86, 68-36-32

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни - комплекс теоретичних і практичних географічних підходів з організації, збереження, раціонального використання, управління, відновлення природних комплексів та заповідних територій різних категорій і рангів в Україні та в світі; території та об'єкти природно-заповідного фонду.

Пререквізити і постреквізити курсу: «Геологія з основами геоморфології» (поняття геологічна будова, рельєф, закономірності розвитку геологічних та геоморфологічних процесів), «Ландшафтознавство з основами ландшафтного планування» (поняття про природно-територіальні комплекси), «Основи гідрології та менеджмент водних ресурсів» (поняття гідросфера, водні об'єкти, водно болотні угіддя, водні ресурси), «Фізична географія материків і океанів» (закономірності географічної оболонки), «Основи геоекології та сталого розвитку» (екосистемний підхід, геоекологія).

Мета курсу – надати знання про історію, сучасний стан і законодавчу базу заповідної справи в Україні і світі, основи географічного науково – обґрунтованого (ландшафтного, геоекологічного) підходу в природоохоронній діяльності, проблеми збереження ландшафтного різноманіття, перспективи розвитку охорони природи; її наукове і виховне значення.

Завдання дисципліни: визначити головні особливості історії розвитку заповідної справи в Україні і в світі; встановити особливості територіальної організації і функціонування різних форм природоохоронних територій і об'єктів природно заповідного фонду (ПЗФ) України і світу; отримати уявлення про провідні проблеми заповідної справи та визначити напрями їх оптимізації; закріпити знання і з'ясувати роль та місце комплексних географічних, в тому числі ландшафтних і геоекологічних досліджень, фізико-географічного районування в природно – заповідній діяльності; дати знання про природоохоронне, наукове і виховне значення Червоних книг.

Очікувані результати. Здобувач повинен:

знати: основні етапи розвитку природно-заповідної справи в Україні та Світі; основи законодавства про природно-заповідний фонд України; специфіку наукових досліджень за “Програмою Літопису природи для заповідників і національних природних парків”; особливості створення природно-заповідних територій та формування екологічної мережі України.

вміти: аналізувати нормативно-правові документи в сфері охорони природи і природно-заповідного фонду України; аналізувати міжнародні нормативно-правові документи у галузі природно-заповідної справи; аналізувати ландшафтну репрезентативність охороняємих територій; розрізняти статус, завдання та режим охорони природних і штучно створених територій та об'єктів.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (26 год.) та практичних занять (20 год.), організації самостійної роботи студентів (44 год.). Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання: словесні (лекція, пояснення); наочні (демонстрація Power Point); практичні (практичні роботи); робота з підручниками, картами, довідниками (під керівництвом викладача, самостійна робота студентів). Передбачається проведення групових консультацій (1 година на 2 тижні згідно розкладу консультацій).

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні засади заповідної справи.

Тема 1. Поняття та науково-теоретичні засади заповідної справи.

Тема 2. Історія розвитку заповідної справи в Україні.

Тема 3. Класифікація природно-заповідних територій та об'єктів.

Тема 4. Червоні книги та збереження біорізноманіття.

Змістовний модуль 2. Практика та географічні основи заповідної справи.

Тема 5. Географічні дослідження на природно-заповідних територіях.

Тема 6. Освітньо-виховна діяльності у межах об'єктів природно-заповідного фонду.

Тема 7. Нормативно-правові та прикладні засади проектування та створення територій і об'єктів природно-заповідного фонду.

Тема 8. Міжнародна природоохоронна діяльність.

Змістовний модуль 3. Організація заповідної справи в Україні.

Тема 9. Нормативно-правові та прикладні засади проектування та створення територій і об'єктів природно-заповідного фонду України.

Тема 10. Національні природні парки та біосферні заповідники України.

Тема 11. Природні заповідники та регіональні ландшафтні парки України.

Тема 12. Заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища України.

Тема 13. Ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки; парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва України.

Тема 14. Екологічна мережа України.

Перелік рекомендованої літератури

1. Андронов В. А., Варивода Є. О., Тітенко Г. В. Заповідна справа: навч. посіб. Х.: НУЦЗУ, 2013. 204 с.
2. Боголюбов В. М. Моніторинг довкілля: Підручник. Херсон: Грінь, 2011. 530 с.
3. Виявлення територій, придатних для оголошення об'єктами природно-заповідного фонду / За заг. редакцією О. Кравченко. Львів, 2015, 80 с.
4. *Всеєвропейська стратегія збереження біологічного і ландшафтного різноманіття*: веб-сайт. URL: <http://www.ecnc.nl/>
5. *Всесвітній фонд охорони природи WWF*: веб сайт. URL: <https://wwf.ua/>
6. *Конвенції про водно-болотні угіддя*: веб сайт. URL: <http://ramsar.org>
7. *Міжнародний географічний союз*: веб сайт. URL: <https://igu-online.org/>
8. *Міністерство захисту довкілля і природних ресурсів України*: веб-сайт. URL: <http://www.menr.gov.ua>

ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна «**Основи заповідної справи**» оцінюється за 100-бальною шкалою. Розподіл балів, які отримують здобувачі представлений у таблиці.

Поточний та періодичний контроль			Сума балів
Змістовний модуль 1	Змістовний модуль 2	Змістовний модуль 3	100
T1-T4	T5-T8	T9-T14	
100	100	100	

T1, T2 ... T14 – теми змістових модулів.

Поточний контроль - усний контроль (опитування, бесіда, доповідь); письмовий контроль (контрольна робота, доповідь/презентація); практичний контроль (в ході виконання практичних робіт). У ході поточного контролю студент може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожний змістовий модуль.

Періодичний контроль - контроль теоретичного матеріалу за заліковими модулями у вигляді письмової модульної контрольної роботи та виконання практичних робіт в межах змістового модуля. У ході періодичного контролю студент може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожну письмову модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль за дисципліною – залік в письмовій, або усній формі. Залікову оцінку отримує здобувач, який виконав усі обов'язкові види робіт (контрольні та практичні роботи, СР) (Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання ЗВО ОНУ імені І. І. Мечникова). Фінальна оцінка з навчальної дисципліни це середнє арифметичне суми балів за поточний контроль та періодичний контроль.

Для студентів, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів, ніж мінімум для заліку (60), допускається написання реферату за темами лекційних, практичних занять чи самостійної роботи, за які отримана незадовільна оцінка, або перескладання модульного контролю, за який отримана незадовільна оцінка.

Самостійна робота складається з самостійного вивчення певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота студентів (СРС) контролюється у контрольних робіт, звітів і конспектів. Питання з тем, які виділені на самостійне вивчення, включені до контрольних заходів. Увесь обсяг СР містить завдання, які вимагають від студента систематичного самостійного виконання.

Додаткові (бонусні) бали здобувач може отримати при відвідуванні всіх занять виконанні та захисті всіх передбачених програмою завдань, або розробці і публічній доповіді обраної теми курсу, яка не включена до переліку основних питань (10 балів).

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливості максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі навчання.

Політика щодо відвідування та запізнь. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання за яку нараховуються бали. За

об'єктивних причин (хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн форматі за погодженням із керівником курсу. Запізнення без попередження або поважної причини (проблеми із транспортом, несподівані нещасні випадки, проблеми особистого характеру) неприпустимі.

Мобільні пристрої: під час занять тільки з дозволу викладача допускається використання мобільних додатків, Internet-мережі, електронних девайсів.

Поведінка в аудиторії: активна участь, поважне ставлення до всіх учасників освітнього процесу, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи, відключення мобільних пристроїв.